

ГОД. XVI.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 42.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Извали за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свака представа, иваче, сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно.

РАД СРПСКОГ КРАЉЕВСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА.

Осим „позоришних правила“ и „ближих наређења“ која је, по закону о народном позоришту, прописао министар просвете и црквених послова, управа народног позоришта издавала је, према показаној потреби, засебите наредбе, које се тичу реда на позорници, дисциплине у глумачком особљу, глумачкога рада итд. Исто тако и одбор позоришни донео је више одлука од трајне вредности.

Од тих наредбаба и одлука важе и сад као утврђена правила ове:

Врева у публици. — Забрањено је викати за време представе, разговарати се гласно, смејати се у невреме, лупати итд. (Наредба управина, број 343 од 1872 године.)

Глумци, који не суделују у представи, не смеју се појављивати на позорници за време представе, нити доводити кога на позорницу. (Окружница управина од 5 марта 1881.)

Деоба улога. — При подели улога не ће се пазити на застареле шаблоне, по којима су се улоге делиле на извесне струке („фахове“), него ће се свакому члану давати све улоге, које су за њега, па спадале оне у коју му драго стручку. Ко одигра неку улогу, тај тиме није стекао право на искључну својину те улоге. (Окружница управина од 22. августа 1875, бр. 151.)

Женске облачионице. — Забрањен је улазак мушким члановима у женске облачионице за време проба и представа. (Окружница, 15. октобра 1882.)

Задочњавање у публици. — Ко дође доцаје, по што је представа већ отпо-

чета, треба да причека код улaska до свршетка дотичне сцене, да не би друге гледаоце кретао с њихових места и тиме публику узнемиривао. Ово важи и за оне, који се задочне између поједињих чинова. (Наредба управина, бр. 343. од 1872 године.)

Импровизовање. — Свако ма и најмање импровизовање, без одобрења управиног, казни се најстроже. (Окружница, 5. септембра 1888, бр. 325.)

Кориснице. — Одборска одлука: „Лед пом за свака ухиди се давање корисниција појединим члановима глумачкога особља, јер то давање корисниција не чини чести ни члановима ни самом заводу.“ (Ова одлука изрицана је и понављана: на XXIV састанку позоришног одбора, 25 маја 1883, бр. 4; на XLI састанку, 21 јуна 1885, бр. 4; на LV састанку, 7 јула 1886; на LXXVI састанку, 27 фебруара 1888, бр. 8; на LXXXIII састанку, 14 марта 1889, бр. 5 и 6; на XCIV састанку, 27 новембра 1889, бр. 7; на XIX састанку, 29 октобра 1890, бр. 4; на XXI састанку, 13. децембра 1890, бр. 7.)

Лица из публике немају приступа на позорници ни у позоришној дворници за време проба. Нико не сме бити ни у партеру, ни у ложама, ни на галеријама. Ко се нађе, биће одмах удаљен. (Наредба, 8 септембра 1884. бр. 287.)

Малу децу није слободно доносити у позориште за време представе. (Наредба, од 1872 године, бр. 343.)

Масковање и костимовање. — Сваки глумац и глумица треба да избегава при представи своје улоге све што је сувиш-

но, бесмислено и неприродно. Препоручује се свима г. г. члановима и мушким и женским, да се при костимовању уздржавају од сваке претераности, да у масковању избегавају карикатуре, и да не праве гримасе, које не изискује дух самога комада а које паралишу озбиљност сцене и обично заталасају изнад публике баш у оном тренутку, кад је потребно, да се најмирнија пажња целе публике концентрује на озбиљну радњу, која се догађа на позорници. (Окружница од 16 августа 1889, бр. 388.)

Мењање места. — Улазница важи само за оно место на које гласи, и није допуштено никому од гледалаца да мења места. (Наредба од 1872, бр. 343.)

Места у ложи. — У ложи могу имати места само пет особа. Свака особа преко овог броја мора платити онолико колико вреди једно место у дотичној ложи, рачунећи на пет особа. (Наредба од 1872, бр. 343.)

Оговарање. — По § 19 „Позоришних правила“ казниће се неминовно:

1. Сваки глумац и глумица, који на позорници, по облачионицама или ван позоришта на јавним местима, оговара, омаловажава и грди позоришну управу или поједине њене чланове; који намерно изопачава и наопачке тумачи поступке и наредбе своје управе; који навалице багателише, куди и грди било ради целе позоришне управе, било ради појединих њезиних чланова.

2. Сваки глумац и глумица који на власништву багателише и омаложава утврђени репертоар, хотимично изопачава и криво тумачи садржину појединих позоришних комада, те тиме одвраћа глумце од озбиљне студије њихових улога а људе из публике одвраћа од позоришта.

3. Сваки глумац и глумица који свога друга или другарицу, било млађега, било старијега, навалице исмева, оговара, клевета и грди, те тиме завађа поједине чланове и подбада их на међусобну мржњу.

4. Сваки глумац и глумица који намерно куде и грде владање појединих својих другова и другарица у њиховом приватном животу, придевајући њиховом личном владању сокачке измишљотине, те тиме подривају њихов углед међу друговима и другарицама а убијају им леп глас ван позоришта.

5. Скаки глумац и глумица који на позорници, по облачионицама или ма где у просторијама ове куће изговарају пред својим друговима, другарицама и послужитељима такве речи, које учтивост исказује из сваког солидног и образованог друштва.

6. И најзад по напред поменутом параграфу казниће се неминовно сваки онај, који на позорници, по облачионицама или по другим просторијама овога дома опсује ма коме: Бога, закон, светитеља, оца, матер и тако даље, или назове кога ма каквим погрдним именом. (Окружница, 22 августа 1889, бр. 400.)

Одмор позоришни. — За време позоришнога одмора није допуштено никому од чланова нашега позоришта без одobreња управина суделовати ни на каквој другој позорници, нити у каквој позоришној дружини. (Окружница, 26 јуна 1881 и 2 јула 1882, бр. 238.)

Под капом седети у позоришту за време представе забрањено је. (Наредба од 1872, бр. 343.)

Прелазак из ложа. — Није допуштено прелазати из препуних ложа у партер или галерију и тамо остати. (Наредба од 1872, бр. 343.)

Пробе. — На једна заказана проба не сме се обуставити без одobreња управитељева. (Окружница, 8 августа 1885, бр. 269.)

Псе доводити у позоришну дворницу строго је забрањено. (Наредба од 1872, бр. 343.)

Пушчење је забрањено у свима просторијама позоришне зграде. (Наредба од 1872, бр. 343.)

Разрешавање од пробе. — На један

глумац ни глумица, па ма имали најмање улоге, не могу бити разрешени од пробе, без одобрења управитељева. (Окружници, 8 августа 1885, бр. 269.)

Ред на позорници. — За време представе, кад се спусти завеса, сваки члан вала да оде у облачионицу. Никому није

слободно шетати се по позорници, јер се тиме смета декоратору и момцима да своје ствари наместе на време. При отвореној сцени никому није слободно извиривати иза кулиса. (Наредба, 6 септембра 1878, бр. 257.)

(Свршиће се.)

ИСТИКИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Лудвик XI“. Трагедија у 5 чинова, написао Казимир Делавињ, с француског превео Ј. Борђевић.)

17 децембар о. г. био је свечан дан за нас: тога дана приказао нам је г. Ружић „Лудвика XI“. То је опет било за нас уметничко уживање у правом, у потпуном смислу те речи. Г. Ружић за чудо што има све особине, сва својства, која захтева приказ такве тешке улоге, као што је „Лудвик XI“. Он има симпатичан, јак глас, пун звука, којим може и најнежније и најфиније осећаје, а и бурне страсти да искаже. Његово лепо око, кроз које просијава светлост разума и благост душе, говори и кад му уста не зборе. Покретне прте на лицу му, покрети руку му, валовито кретање целог тела му: све то живо тумачи речи му. Заиста је дивно, чудновато, шта може он с два ока, с две руке да искаже! Све то, па још урођени му ванредни глумачки таленат, који је он усавршио; осећај за све, што је естетично лепо: чини га способним, да се може, кад год му је воља, винути у недогледне висине глумачке уметности и стварати увек по замисли песниковој праве створове, људе од крви и меса.

И његов „Лудвик XI“, тај побожни тиранин, који је мислима својима час на небу, час на земљи, диван је створ ума му и живе му маште. То страшило људско, каде на свакој црти лица му видиш задах смрти и силну жељу за животом, не може се већ лепше, истинитије и природније приказати. То треба доћи и гледати.

Гледајући г. Ружића у тој улози, и нехотице узвикујемо: Благо мајци, која нам је таквог уметника родила, благо и нама, који се с њиме можемо подичити и преносити!

У других, изображеных народа, који знају ценити и уважавати глумачку уметност, права је светковина, када год излазе на позорницу глумци-уметници, као што је наш Ружић. Оnda поврви у њих и велико и мало у позориште. А шта радимо ми? Ми или бистримо високу политику, или преврћемо библију од тридесет и два листа, или зевамо код куће од дуга времена, или сушимо чаше и чашице, а девета нам је

брига, што тим и таквим радом, или управо речи нерадом својим, доказујемо, да нам је врло мало стало до вајплеменијајег уживања уметничког, да не знамо ценити људе уметнике, који вољно и самопрекором приносе жртве пажњенице ума и срда свога у храму српске Талије.

С.

КР. СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ.

(Репертоар.) У кр. српском народном позоришту приказани су ови комади:

У петак 6. децембра: „Хајдуци“. Драма у 5 чинова, од Ф. Шилера, по преводу Јакове А. Шокорџа и Михаила В. Вујића удесио Ј. Борђевић.

У недељу 8. децембра: „Риђокоса“. Позоришна игра у 3 чина, с певањем, написао Шандор Лукачи, превод с мађарског. Музика од Еркла.

У уторак 10. децембра: „Доктор Клаус“. Шаљива игра у 5 чинова, написао Адолф Ларонж, превео Сава Петровић.

У четвртак 12. децембра: „Протекција“. Комедија у 5 чинова, написао Бранислав Ђ. Нушић.

У суботу 14. децембра: „За веру и слободу“. Трагедија у 5 чинова, написао Драгутин Ј. Илић.

У недељу 15. децембра: „Алписки цар и човекомрзац“. Чаробна игра у 3 чина, с певањем, од Ф. Рајмунда, превео С. Д. П. Музика од В. Милера.

СИТНИЦЕ.

(Навика.) Девојче. Је а, те господине, да ми то учење врло напреже главу?

Матори медицинар. Та, оно, како коме: старији ћаци свикину се и на то!

(Напомена.) Глумица. Е, е, женице, та данас си као анђелче лепа! Шта то значи?

Глумица. То значи, да ћу добити од тебе нов шешир и нову хаљину.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

32. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕТИПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК 26. ДЕЦЕМБРА 1891.

ПУТ ОКО ЗЕМЉЕ ЗА ОСАМДЕСЕТ Дана

СА ПРЕДИГРОМ

ОПКЛАДА ЗА МИЛІОН.

ГЛУМА С ПЕВАЊЕМ, ИГРАЊЕМ У 5 РАЗДЕЛА И 14 СЛИКА, НАПИСАЛИ А. Д' ЕНЕРИ И ЖИЛ ВЕРН, ПРЕВЕЛИ МИЛЕР И БАДАЛИЋ, ЗА НАШУ ПОЗОРНИЦУ ИНСЦЕНСИАО МИЉКОВИЋ. МУЗИКА ОД СУДЕ-А.

РЕДИТЕЉ: МИЉКОВИЋ.

Предигра. Слика I. „Опклада за милион.“ — I. Раздео. Слика II. „На каналу Сујецком.“ Слика III. „Удовица Рацина.“ — II. Раздео. Слика IV. „На ломачи.“ — Слика V. „У име закона!“ Слика VI. „Змијска пећина на Борнеју.“ — III. Раздео. Слика VII. „Копач злата од С. Франческа.“ — Слика VIII. „Нападај на паџифичкој жељезници“ — Слика IX. „Циновски степени код станице Керни.“ — IV. Раздео. Слика X. „На лађи Хенријети.“ — Слика XI. „Капетан Фог и ужасна експлозија лађе Хенријете.“ — Слика XII. „У чамцу на бурним валима.“ — V. Раздео. Слика XIII. „Злочинац од своје воље.“ — Слика XIV. „Троје сватова у једаред.“

ОСОБЕ:

Филем Фог	Чланови	Миљковић	Кромарти, капетан американ- ског брода	Илић
Тома Фланаган	експцентри-	Марковић	Мустафа-паша, гувернер у	
Валтер Ралф	клуба у	Жикић	Сујепу	Рајковић
Дон Суливен	Лондону	Славнић	Пит, гостионичар у С. Фран-	
Андреја Сгујарт		Лукић	чиску	Стефановић
Фикс, детектив, (полицијани агенат)		Бакаловић	Врховни свештеник брамински	Славнић
Ерђибелд Керзики, богат аме- риканац		Спасић	Поглавица индијски	Васиљевић
Паспарту, слуга у клубу		Добриновић	Балајда, малајска девојка	Д. Васиљевићка
Маргарета, прања		С. Миљковићка	Нелида, малајска девојка	Т. Лукићка
Ауда, удовица индијскога Раџаха		С. Вујићка	Први } стражар жељезнички	Т. Станковић
Немеја, њена сестра		С. Бакаловићка	Други } стражар жељезнички	Живковић
Накахира, робиња		М. Марковићка	Парс, господар слона	Станковић
Кондуктер Ј. и Џ. Крманош. Ј. и Џ. Индијанац. Машињиста. Брезојавни слуга. Морнари, Брамини.			Чиновник судски	Илић
Индјанци. Бајадере. Констеблери. Чиновници жељезнички. Народ.				

Ко од наших поштованих претплатника жељи своја места и за ову представу задржати, нека се изволи тога ради пријавити у писарници позоришној најдуже до 11 сак. пре подне.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК ОКО 10 САХАТА.